

НАЦРТ ЗАКОНА О ЕЛЕКТРОНСКОМ ПОСЛОВАЊУ

Глава прва

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Одељак 1

Садржина, значења и циљеви закона

Садржина

Члан 1.

(1) Овим законом уређује се електронско пословање, пружање услуга у електронском пословању, заштита корисника услуга у електронском пословању, одговорност даваоца услуга у електронском пословању, електронске исправе, закључивање уговора и предузимање других правних послова у електронском облику.

(2) Електронским пословањем у смислу овог закона сматра се давање изјава воље, других података и предузимање других радњи у електронском облику употребом рачунарске, информационе и комуникационе технологије (средстава и опреме), укључујући и употребу електронског потписа, у правном промету.

(3) Електронским пословањем сматра се и давање изјава и предузимање других радњи у електронском облику у судским, управним и другим правним поступцима пред надлежним државним и другим органима, као и организацијама с јавним овлашћењима, ако овим законом или посебним прописима, којим се уређују поједини правни поступци није друкчије одређено.

(4) Електронским пословањем се не сматра делатност радија и телевизије у смислу производње и емитовања њихових програма.

Значења употребљених израза (Појмовник)

Члан 2.

Изрази употребљени у овом закону, ако друкчије не произилази из појединих његових одредби, значе:

- 1) адресат – лице којем је намењена електронска порука, без обзира да ли је и њен прималац;
- 2) давалац услуге (посредник) – лице, физичко или правно, које уз накнаду пружа услуге у електронском пословању другим лицима, као што је слање, пренос, оглашавање, претраживање, пријем, обрада, чување или друга радња у вези електронских порука или других података;
- 3) електронска исправа (документ) – исправа (податак или скуп података) у електронском облику, која не може да се осети чулом додира, а користи се у правном промету, у смислу закона којим је уређен електронски потпис;
- 4) електронска порука – електронски податак, електронска исправа или други скуп података намењен за саопштавање у електронском пословању;
- 5) електронска размена података (ЕПД, "EDI") – електронски пренос података (информација) од рачунара до рачунара употребом усаглашених стандарда за постизање једнообразности обавештења;
- 6) електронско пословање – трговина или друга делатност која се одвија електронским путем, а нарочито:
  - електронском разменом података (скр. ЕПД, "electronic data interchange", "EDI"),
  - преносом електронских порука уз употребу утврђених стандарда (јавних или приватних), као што је електронска пошта ("e-mail"),
  - преносом текста путем Internet - а и других електронских преносних мрежа.
  - телефонијом, телепринтером, телексом, факсом или телекопијом;

- 7) електронски податак – податак (информација) који је створен, послат, примљен, сачуван или приказан електронским, оптичким или сличним средством, а нарочито путем електронске размене података, електронске поште, телефоније, телеграма, телекса или факса;
- 8) електронски потпис – скуп електронских података, који служе за поуздану идентификацију потписника и веродостојности потписане електронске исправе, како је то уређено законом који уређује електронски потпис;
- 9) информациони систем – систем програмске, машинске, комуникацијске или друге опреме, који је намењен за састављање, слање, пријем, скупљање, разашилјање, оглашавање, чување или друго руковање електронским порукама и подацима или њихову обраду, без обзира да ли функционише као самостална целина или као део шире електронске мреже;
- 10) корисник – лице, физичко или правно, које у електронском пословању користи услуге даваоца услуга;
- 11) орган – орган државе, територијалне јединице, правног лица и друге организације са јавним овлашћењима;
- 12) папирна исправа – исправа (писана изјава, цртеж, слика или други скуп података) сачињена на папиру или другом материјалу, који се може осетити чулом додира, као што је пластика, платно, дрво или други материјал на коме се могу бележити подаци;
- 13) потрошач – физичко лице које у електронском пословању користи услуге даваоца, поступајући ван свог занимања или делатности;
- 14) пошиљалац – лице које шаље или у чије име се шаље порука, без обзира да ли је њен творац;
- 15) прималац – лице које је примило електронску поруку, с тим што се давалац услуге у електронском пословању не сматра примаоцем кад прима поруку за корисника својих услуга;
- 16) творац електронске поруке – лице које ствара или у чије име се ствара или шаље електронска порука, с тим што се давалац услуге у електронском пословању не сматра творцем поруке у вези које пружа услугу другом лицу;
- 17) трговина – куповина робе, продаја робе, њена размена за другу робу или услуге, као и пружање услуга, без обзира да ли се пружају бесплатно или за накнаду, у смислу закона којим се уређује трговина;
- 18) услугом у електронском пословању сматра се услуга у вези са трговином робом или услугама кроз електронска средства оглашавања и преписке, омогућавање приступа подацима у електронским базама података, давање прикључка на електронске мреже за комуникацију, електронско претраживање података, слање, пријем, пренос, оглашавање, разашилјање, чување података, као и друга радња у вези са електронским порукама, исправама и подацима, која се пружа уз накнаду на захтев корисника.

Циљеви закона

Члан 3.

(1) Циљеви овог закона су:

- 1) постизање што веће правне сигурности у трговини и пословању уопште, употребом електронских средстава општења;
- 2) поштено и уредно пружање стручних услуга у електронском пословању;
- 3) заштита корисника услуга у електронском пословању;
- 4) изједначавање, кад год је и колико је могуће, електронског пословања са пословањем на основу папирних исправа;
- 5) отклањање сметњи у важећим прописима у вези с пуноважношћу и признавањем правног значаја електронским исправама и електронском пословању уопште;
- 6) подстицање електронског пословања, а посебно електронске трговине, обезбеђивањем једнаког положаја корисника електронских исправа с корисницима папирних исправа;

- 7) уједначавање домаћег права с међународним и упоредноправним правилима електронског пословања;
  - 8) подстицање трговине, нарочито међународне, и развоја привреде уопште, кроз обезбеђивање што јефтинијих, бржих и делотворнијих начина општења.
- (2) Лица и органи на које се овај закон примењује придржавају се циљева из става 1. овог члана у тумачењу и примени његових одредаба.

Одељак 2

Примена закона

Подручје примене

Члан 4.

(1) Овај закон се примењује на територији Републике Србије, као и на радње предузете изван њених граница, ако изазивају последице унутар њених граница, а нарочито ако се њима повређују правила о заштити корисника услуга у електронском пословању.

(2) Радњом из става 1. овог члана сматра се и пропуштање радње, ако је одређено лице, по прописима или поштеним пословним обичајима, било дужно да је предузме.

Примена на лица

Члан 5.

(1) Овај закон се примењује на сва лица, физичка и правна, домаћа и страна, која на било који начин учествују у електронском пословању.

(2) Овај закон се примењује и на надлежне органе, као и коморе, удружења привредних и других субјеката, као и друге организације, кад предузимају радње у електронском облику односно у електронском пословању.

(3) Овај закон се примењује и на даваоце услуга у телефонији, која омогућава слање, разашилвање, пријем и чување електронских порука, исправа и података одређеним или неодређеним лицима.

(4) Даваоцем услуга у телефонији из става 3. овог закона нарочито се сматра оператер телефонске мреже, кад омогућава масовно слање електронских порука корисницима своје мреже, а посебно ако их корисници нису унапред тражили.

Примена на радње и делатности

Члан 6.

(1) Овај закон се примењује на:

- 1) све радње које се предузимају у електронском облику, а нарочито на давање и прихватање понуда при закључењу уговора, на предузимање других правних послова, давање, слање, пренос, оглашавање, разашилвање, пријем, чување, обраду и друго руковање писаним изјавама (писма, дописи и друге исправе);
- 2) радње које се у електронском облику предузимају у поступцима пред надлежним органима, као што је подношење и пријем поднесака, достављање и пријем одлука и других исправа, другу врсту преписке, давање и пријем сопштења, оглашавање, чување или евидентирање исправа и других података;
- 3) радње из тачака 1. и 2. овог става овог члана у међусобним односима органа државе, територијалних јединица, као и правних лица и других организација с јавним овлашћењима.

(2) Овај закон се примењује на радње из тачке 2. става 1. овог члана, само ако је орган који води поступак на то изричито пристао, под условом да радња буде предузета у складу са свим прописаним информатичким стандардима и посебним прописом, које је Влада Републике Србије или други орган који води поступак евентуално поставио у свом електронском пословању.

(3) Изузетно од става 1. овог члана, овај закон се не примењује на радње у електронском облику, на које је његова примена посебним законом изричито искључена или су оне друкчије уређене.

(4) Овај закон се примењује на електронско пословање у свим делатносима, а нарочито у трговини, осим ако је посебним законом за поједине делатности друкчије одређено.

(5) Овај закон се примењује и на делатност телефоније и телефонских мрежа, у делу у коме је она подобна да функционише као мрежа за размену електронских података, а нарочито кад је у њој технички могуће да одређено лице шаље поруке са своје телефонске опреме већем броју унапред неодређених корисника телефонских услуга.

(6) Овај закон се примењује на радње и делатности из претходних ставова овог члана без обзира да ли се оне односе на електронске поруке, исправе или друге податке.

(7) Израз електронска порука у смислу овог закона значи и електронска исправа и електронски податак, осим ако из смисла употребљених речи и израза друкчије произилази.

Проширење и сужење примене

Члан 7.

(1) Влада Републике Србије може својим прописом да изузме питања из примене овог закона, под условом да их јасно и тачно наведе, као и што може да његову примену прошири на питања, на која се иначе не примењује, под условом да тиме ни на који начин не угрожава сигурност правног промета и поверење учесника у њему.

(2) Влада Републике Србије не може да прошири примену овог закона на питања у којим је овим законом изричито искључена његова примена.

Однос с другим прописима

Члан 8.

(1) Овај закон не искључује примену општих прописа који уређују трговину и заштиту потрошача.

(2) Ако се законима у појединим делатностима уређују поједина питања електронског пословања, одредбе овог закона која та питања друкчије уређују се не примењују, осим ако су његове одредбе повољније за кориснике услуга.

(3) Став 2. овог члана се примењује и у случају кад се одређеним законом или другим прописом друкчије уређује само одређено питање или радња у електронском пословању.

(4) Ако струковна удружења и друге организације давалаца услуга у електронском пословању доносе своја правила о услугама у електронском пословању и о електронском пословању, та правила обавезују само њихове чланове, а морају да су сагласна са одредбама овог закона и прописа који се доносе у његовој примени (пратећи прописи).

(5) Правила струковних удружења и организација из ст. 4. овог члана, као што су зборници (кодекси) о пословању или о пословном моралу, могу да буду строжија за даваоце својих услуга него правила овог закона и пратећих прописа, али не и блажа.

Принудност одредби

Члан 9.

(1) Одредбе овог закона су принудне, те лица на које се закон примењује не смеју да својом вољом отклањају њихову примену, нити да их мењају.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, лица на која се овај закон примењује могу да мењају својом вољом његова правила у главама о електронским исправама и о закључењу уговора и предузимању других правних послова у електронском облику, а у осталим главама, само кад је то поједином одредбом овог закона изричито допуштено.

Надзор и сходна примена

Члан 10.

(1) Надзор над применом закона спроводи тржишна инспекција и инспекција министарства надлежног за информисање у складу с прописима, којим се уређује трговина и штите права потрошача.

(3) Изузетно од става 1. овог члана, овај закон се не примењује на радње у електронском облику, на које је његова примена посебним законом изричито искључена или су оне друкчије уређене.

(4) Овај закон се примењује на електронско пословање у свим делатносима, а нарочито у трговини, осим ако је посебним законом за поједине делатности друкчије одређено.

(5) Овај закон се примењује и на делатност телефоније и телефонских мрежа, у делу у коме је она подобна да функционише као мрежа за размену електронских података, а нарочито кад је у њој технички могуће да одређено лице шаље поруке са своје телефонске опреме већем броју унапред неодређених корисника телефонских услуга.

(6) Овај закон се примењује на радње и делатности из претходних ставова овог члана без обзира да ли се оне односе на електронске поруке, исправе или друге податке.

(7) Израз електронска порука у смислу овог закона значи и електронска исправа и електронски податак, осим ако из смисла употребљених речи и израза друкчије произилази.

Проширење и сужење примене

Члан 7.

(1) Влада Републике Србије може својим прописом да изузме питања из примене овог закона, под условом да их јасно и тачно наведе, као и што може да његову примену прошири на питања, на која се иначе не примењује, под условом да тиме ни на који начин не угрожава сигурност правног промета и поверење учесника у њему.

(2) Влада Републике Србије не може да прошири примену овог закона на питања у којим је овим законом изричито искључена његова примена.

Однос с другим прописима

Члан 8.

(1) Овај закон не искључује примену општих прописа који уређују трговину и заштиту потрошача.

(2) Ако се законима у појединим делатностима уређују поједина питања електронског пословања, одредбе овог закона која та питања друкчије уређују се не примењују, осим ако су његове одредбе повољније за кориснике услуга.

(3) Став 2. овог члана се примењује и у случају кад се одређеним законом или другим прописом друкчије уређује само одређено питање или радња у електронском пословању.

(4) Ако струковна удружења и друге организације давалаца услуга у електронском пословању доносе своја правила о услугама у електронском пословању и о електронском пословању, та правила обавезују само њихове чланове, а морају да су сагласна са одредбама овог закона и прописа који се доносе у његовој примени (пратећи прописи).

(5) Правила струковних удружења и организација из ст. 4. овог члана, као што су зборници (кодекси) о пословању или о пословном моралу, могу да буду строжија за даваоце својих услуга него правила овог закона и пратећих прописа, али не и блажа.

Принудност одредби

Члан 9.

(1) Одредбе овог закона су принудне, те лица на које се закон примењује не смеју да својом вољом отклањају њихову примену, нити да их мењају.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, лица на која се овај закон примењује могу да мењају својом вољом његова правила у главама о електронским исправама и о закључењу уговора и предузимању других правних послова у електронском облику, а у осталим главама, само кад је то поједином одредбом овог закона изричито допуштено.

Надзор и сходна примена

Члан 10.

(1) Надзор над применом закона спроводи тржишна инспекција и инспекција министарства надлежног за информисање у складу с прописима, којим се уређује трговина и штите права потрошача.

(2) Давалац услуге у електронском пословању дужан је да овлашћеном инспектору омогући приступ рачунарима и другој електронској опреми и уређајима у свом поседу, као и да му без одлагања на његов захтев покаже или достави потребне податке и исправе у вези са предметом инспекцијског надзора.

(3) Електронска трговина робом и услугама у смислу овог закона сматра се даљинском трговином у смислу закона којим се уређује трговина, а посебно у питањима заштите потрошача, осим кад су правила овог закона повољнија за кориснике услуга у електронском пословању.

(4) Овим чланом се не дира у овлашћења струковних удружења и организација давалаца услуга да уређују пословање својих чланова, да их надзиру и дисциплинују у складу са својим унутрашњим правилима.

Глава друга

УСЛУГЕ У ЕЛЕКТРОНСКОМ ПОСЛОВАЊУ

Одељак 1

Давалац услуге

Услови за делатност даваоца услуга

Члан 11.

(1) Давалац услуге у електронском пословању може да буде само лице које:

- 1) је стручно за пружање услуга у електронском пословању или има стално запослено лице, које је стручно за пружање тих услуга;
- 2) располаже поузданим електронским средствима и опремом за пружање услуга у електронском пословању;
- 3) обезбеђује потпуну електронску и физичку заштиту података о корисницима својих услуга и о њиховом пословању, у вези с којим им пружа услуге;
- 4) има опрему преко које може да телефонски разговара с корисницима својих услуга и да с њима врши електронску преписку, а нарочито да им отклони сметње у електронском пословању, у вези с којим им пружа услуге, и
- 5) има посебну просторију, јасно и видљиво означену, у којој прима кориснике, којим су потребне његове услуге, у којој одмах може да им пружи тражене услуге или отклони сметње настале у електронском пословању.

(2) Ако давалац услуге пружа и услуге провере и потврђивања (сертификације) електронског потписа, мора да испуни и услове за ту врсту послова у складу са законом којим се уређује електронски потпис.

(3) Давалац услуге се сматра трговцем у смислу закона којим се уређује трговина, те мора да испуни и услове, које мора да испуни трговац за бављење трговином, а у складу са законом којим се уређује трговина и његовим пратећим прописима.

(4) Давалац услуге има права, обавезе и одговорности трговца у смислу закона којим се уређује трговина и заштита потрошача у односима према корисницима својих услуга, осим ако је овим законом друкчије одређено.

Слобода пружања услуга и регистрација

Члан 12.

(1) Давалац услуге је слободан да пружа услуге у електронском пословању.

(2) Давалац услуге мора да буде уписан у регистар привредних субјеката као давалац услуга у електронском пословању пре него што отпочне да обавља делатност пружања тих услуга, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.

(3) За регистрацију из става 2. овог члана не тражи се дозвола или одобрење било ког органа.

(4) Изузетно од става 2. овог члана, давалац који се бави и провером и потврђивањем електронских потписа мора пре регистрације да добије дозволу надлежног органа, ако се та дозвола захтева законом којим је уређен електронски потпис.

(5) Дужност регистрације из ставова 2. до 4. овог члана нема предузетник и правно лице, које организује пружање услуга у електронском пословању без накнаде само својим органима, службеницима и запосленима, као и органима, службеницима и запосленима код лица с којим је повезан, посредно или непосредно, по основу уговора или улагања ("носилац приватне електронске мреже").

(6) Носилац приватне електронске мреже из става 5. овог члана мора да испуни услове за пружање услуга у електронском пословању из овог закона и других прописа, као да услуге пружа уз накнаду.

(7) Носилац приватне електронске мреже одговара за штету коју корисници његових услуга претрпе услед неиспуњавања прописаних услова, осим ако је треће лице злоупотребило његове пропусте да би кориснике оштетило.

(8) Обавеза накнаде из става 7. овог члана односи се и на штету коју је корисник претрпео у својим приватним пословима користећи приватну електронску мрежу.

Одељак 2

Посебне дужности даваоца услуге

Дужност обавештавања

Члан 13.

(1) Давалац услуге је дужан корисницима и надлежим органима да пружи обавештење на начин који им омогућава у сваком тренутку непосредну и лаку доступност подацима о:

- 1) свом пословном имену, имену својих оснивача односно власника, ако их има, и о географској адреси свог седишта односно пребивалишта;
- 2) осталим својим обележјима, која су кориснику потребна да брзо и без сметњи ступи у везу с њим, укључујући и електронску адресу, путем које корисник може да успостави непосредну преписку с њим;
- 3) број под којим је уписан у регистар привредних субјеката;
- 4) свој порески број, ако је обвезник пореза на додату вредност;
- 5) услове под којим пружа услуге корисницима;
- 6) адресу и телефонски број подручне тржишне инспекције или другог органа надлежног за надзор над њим;
- 7) називу, адреси и телефонском броју струковног удржења или друге организације, у коју је ученањен, ако је члан неког струковног удружења или друге организације давалаца услуга.

(2) Давалац услуге није дужан да оглашава цену у условима под којим пружа услуге, али је дужан да је јасно и недвосмислено саопшти у писаном облику сваком кориснику пре него што закључи с њим уговор о пружању било које услуге, и то тако да у цену мора да буду урачунати или јасно исказани сви трошкови пружања услуге (нпр. трошкови достављања, путни трошкови, манипулативни трошкови), као и порез.

(3) У случајевима у којим корисник услуге даје понуду или други налог даваоцу услуге употребом електронских или других техничких средстава, давалац услуге је дужан да електронским путем, без непотребног одлагања, обавести корисника да је примио налог.

(4) За потребе става 3. овог члана сматра се да је давалац услуге примио корисников налог, односно да је корисник примио обавештење даваоца услуге о пријему корисниковог налога, кад је лице којем је порука намењена у стању да јој приступи.

(5) Давалац услуге је дужан да поштује правила своје струке у односима с корисницима својих услуга, а нарочито да им услуге пружа стручно и поштено, да их третира равноправно, да чува поверљивим податке које је сазнао о њима и њиховом пословању, осим кад је по закону обавезан да пријављује забрањене радње у електронском пословању.

Дужност омогућавања приступа

Члан 14.

(1) Давалац који пружа услугу прикључења на електронску мрежу, било његову или туђу, дужан је да кориснику омогући несметан и брз приступ мрежи у било које време.

(2) Давалац услуге мора да омогући кориснику приступ из става 1. овог члана у својим пословним просторијама и са своје електронске опреме у своје радно време, које мора да буде јасно и уочљиво назначено у његовим условима пружања услуга и на просторији.

(3) Давалац услуге мора да омогући кориснику приступ из става 1. овог члана и са корисникове или туђе опреме ван својих пословних просторија, и то без обзира на своје радно време и радно време својих пословних просторија.

(4) Давалац услуге прикључења дужан је, на захтев корисника, да подеси опрему кориснику за несметано прикључивање на електронску мрежу, било да се подешавање састоји од инсталирања одговарајућег програма на рачунару или другој опреми или само од инсталирања електронске адресе или друге врсте прикључка, који омогућава приступање електронској мрежи.

(5) Уместо обавезе из става 4. овог члана, давалац услуге прикључења дужан је кориснику да преда само јасна упутства у писаном облику, која су разумљива просечном лицу са завршеном основном школом, о начину прикључења на електронску мрежу, али само под условом да корисник на то изричито пристане у писаном облику.

(6) Упутство из става 5. овог члана мора да приказује "корак по корак" у слици и речи сваку радњу сукцесивно у поступку прикључивања на електронску мрежу.

Дужност подучавања

Члан 15.

(1) Давалац услуге који уочи нестручност корисника у коришћењу услуге, чије пружање уговара са даваоцем, дужан је да корисника подучи о начину коришћења тражене услуге, као што је коришћење електронске поште, Internet - а, претраживање електронских база података или других услуга.

(2) Дужност из става 1. овог члана постоји и кад корисник није тражио од даваоца подучавање.

(3) Давалац има право на посебну накнаду за подучавање из овог члана, чији износ мора јасно да саопшти кориснику пре почетка подучавања, иначе нема право да је наплати.

(4) Давалац услуга је дужан да износ накнаде за подучавање унесе у своје услове под којим пружа услуге, пре него што га саопшти кориснику, иначе се сматра да нема право на накнаду.

(5) Дужност из овог члана се не односи на подучавање коришћења рачунара или друге електронске опреме, или коришћења електронских програма, оперативног система као што је Windows, или других стандардних електронских програма (софтвера), који нису предмет даваочеве услуге, чије пружање је уговорио с корисником.

Дужност оправке и одржавања

Члан 16.

(1) Давалац услуге прикључења или друге услуге у електронском пословању дужан је да одржава своју електронску мрежу, програм или базу података исправним, како би корисницима омогућио да их у свако време неометано користе.

(2) Ако наступи квар на електронској мрежи, програму или бази података, давалац услуге је дужан да квар у најкраћем могућем року отклони (дужност поправке), обавештавајући електронским путем о разлогу квара сваког свог корисника, чим га отклони.

(3) Ако квар траје дуже од једног сата, давалац услуге је дужан сваком кориснику, који је за време квара безуспешно покушао да користи услугу, да обезбеди бесплатно пружање своје услуге у трајању од 10% времена трајања квара.

(4) Ако је за квар крив други давалац услуге односно треће лице, давалац услуге који је кориснику пружио бесплатну услугу из става 3. овог члана, има право да је наплати од лица одговорног за квар.

(5) Ако је квар настао услед више силе, квара опреме корисника или корисниковом кривицом, давалац услуге није дужан да пружи бесплатну услугу из става 3. овог члана.

(6) За сврху доказивања права корисника из става 3. овог члана, давалац услуге је дужан да евидентира сваки квар на мрежи, програму или бази података, које је дужан да одржава, и његово трајање.

Дужност евидентирања

Члан 17.

(1) Давалац услуге прикључка или друге услуге, за коју се кориснику наплаћује накнада по времену њеног трајања, дужан је да води евиденцију о времену пружања услуге сваком кориснику.

(2) Ако се услуга даваоца састоји од обезбеђивања прикључења на електронску мрежу позивањем с бројева на телефонској мрежи, давалац услуге је дужан да евидентира сваки позив за сваког корисника, телефонски број с којег је извршено свако прикључење и трајање прикључења за сваког корисника.

(3) Давалац услуге је дужан да омогући кориснику увид у евиденцију времена пружања услуге кад год овај то затражи, и то електронским путем преко корисникове опреме, као и на сваки други погодан начин.

(4) Евиденција из става 2. овог члана може да буде и електронска, с тим што је давалац услуге дужан кориснику да о свом трошку изда и пошаље у писаном облику у року од 24 сата по пријему захтева корисника, листу свих позива, телефонских бројева с којих је звано и трајање сваког прикључења, и то за временски распон за који корисник захтева евиденцију (листа позива).

(5) Ако корисник не одреди временски распон за који тражи листу позива из става 3. овог члана, сматра се да је листу тражио за време од дана свог ступања у однос с издаваоцем у вези са услугом на коју се односи листа.

(6) Давалац услуге може да пошаље листу позива из става 3. овог члана и у електронском облику, ако корисник то изричито тражи, или на то пристане.

(7) Давалац позива је дужан да чува евиденцију о времену пружања услуга за сваког корисника за све време трајања односа са њим и још најмање годину дана по престанку тог односа.

(8) Ако давалац услуге нема евиденције времена пружања својих услуга у складу с овим чланом или је она непотпуна или нетачна, сматра се да нису ни пружене услуге које нису евидентирани или су непотпуно или нетачно евидентирани, те да је давалац дужан да их бесплатно пружи кориснику у трајању за које нема евиденције, или је евиденција непотпуна или нетачна.

Одељак 3

Одговорност у пружању услуга

Одговорност за штету од повреде посебне дужности

Члан 18.

(1) Ако кориснику настане штета услед даваочевих повреда посебних дужности предвиђених овом главом закона, давалац је дужан да је надокнади у износу у којем је корисник докаже.

(2) У случају немогућности корисника да корисити услугу, коју је уговорио с даваоцем, због квара на мрежи, програму или бази података, као и у случају одбијања даваоца услуге да пружи бесплатно кориснику неевидентирани, нетачно или непотпуно евидентирани услуге, за које давалац наплаћује накнаду по времену њиховог трајања, сматра се да је корисник претрпео штету у износу који је три пута већи од накнаде коју давалац наплаћује за врсту услуге, коју корисник није могао да користи односно коју му је одбио да пружи.

(3) Корисник има право да доказује да је претрпео већу штету од износа из става 2. овог члана, а давалац нема право да доказује да је корисник претрпео мању штету од тог износа.

(4) Давалац услуге може да се ослободи од одговорности, која је уређена овим чланом, само ако докаже да је штета настала услед више силе, или нестанка електричне енергије за који није одговоран, или квара опреме, електронске мреже, програма или базе података, које давалац није дужан да одржава, или услед кривице корисника услуга.

Одговорност у преносу податка

Члан 19.

(1) Давалац услуге у електронском пословању, чија се услуга састоји од преноса електронске поруке, које му је дао корисник, или од омогућавања приступа електронској мрежи не одговара за садржај послате (пренете) поруке, нити за њен пренос, ако није:

- 1) иницирао пренос;
- 2) одредио примаоца у преносу и
- 3) одредио или изменио податке у поруци, која је предмет преноса.

(2) Сви услови за ослобођење одговорности из става 1. овог члана мора да се испуне.

(3) Услуга преноса поруке и услуга омогућавања приступа електронској мрежи у смислу става 1. овог члана обухвата аутоматско, посредничко и преносно чување податка, који је предмет преноса, док пренос траје и само колико је потребно да се он спроведе у електронској мрежи, под условом да податак није сачуван дуже него што је то разумно потребно за спровођење преноса.

Одговорност у прослеђивању податка ("catching")

Члан 20.

Давалац услуге у електронском пословању, чија се услуга састоји од преноса у електронској мрежи податка, који је дао корисник услуге, не одговара за аутоматско, посредничко и привремено чување (бележење) тог податка, које је извршио само ради ефикаснијег прослеђивања податка другим корисницима услуге, који су му то захтевали, под условом да:

- 1) не мења податак, које је унео корисник;
- 2) поштује услове за приступ податку;
- 3) поступа у складу са правилима за ажурирање податка, која су широко прихваћена у пословању;
- 4) поштује правила законите употребе технологије, која су широко прихваћена у пословању;
- 5) хитно уклони сачувани податак или онемогући приступ њему чим сазна да је у полазишту преносног ланца уклоњен из електронске мреже или да је онемогућен приступ њему, или да је суд односно други надлежни орган наложио њихово уклањање из мреже или онемогућавања приступа.

Одговорност за привремено смештање ("угошћивање") податка ("hosting")

Члан 21.

(1) Давалац услуга који на захтев корисника смешта електронски податак у својим електронским средствима (опреми), који је добио од корисника своје услуге, не одговара за тај податак, ако није знао нити је могао да зна за забрањено деловање корисника или за забрањени садржај податка, под условом да податак одмах по том сазнању уклони или онемогући приступ том податку.

(2) Став 1. овог члана се не примењује у случају кад је корисник његове услуге физичко лице или привредно друштво које је с њим повезано у смислу закона којим су уређена привредна друштва, као што је дете, родитељ, други близак сродник, укућанин, контролно, подређено или "сестринско" привредно друштво.

Електронско повезивање (линкови)

Члан 22.

Давалац услуге који електронским повезивањем омогући приступ трећим лицима подацима у електронској мрежи или базама података, не одговара за те податке ако није знао.

нити је могао да зна за забрањено деловање корисника или за забрањену природу податка, а под условом да те податке уклони или онемогући приступ њима чим сазна за забрану.

Заштита права и сигурности промета

Члан 23.

Упркос искључењу одговорности по одредбама овог закона, које уређују одговорност давалаца услуга у електронском пословању за садржину електронских порука, њихово хватање (евидентирање), архивирање и електронско повезивање, судови, инспекције и други надлежни органи Републике Србије овлашћени су да даваоцима услуга и њиховим, корисницима издају налоге за спречавање и отклањање повреда важећих прописа, те да предузимају друге мере заштите сигурности у промету за које су надлежни по важећим прописима.

Искуључење дужности надзора

Члан 24.

(1) Давалац услуге није дужан при пружању својих услуга да прегледа податке које је сачувао, пренео или учинио доступним трећим лицима, нити је дужан да испитује околности које упућују на забрањено понашање корисника.

(2) Упркос ставу 1. овог члана, давалац услуга који основано сумња да корисник предузима забрањене радње у коришћењу његове услуге или да је корисник унео у електронску мрежу или систем недопуштени податак, дужан је да о томе без одлагања обавести надлежни орган Републике Србије ради спровођења истраге.

(3) Давалац услуге је дужан по налогу суда или другог надлежног органа да саопшти или покаже све податке који су значајни за откривање казnenих дела и њихових учинилаца, односно који су значајни за заштиту права трећих лица.

Одговорност корисника и трећих лица

Члан 25.

(1) Корисник је одговоран за штету коју даваоцу проузрокује нестручним коришћењем даваоачеве услуге или ако је из других разлога крив за штету, ако давалац услуге докаже његову кривицу.

(2) Корисник се ослобађа сваке одговорности за нестручно коришћење услуге према даваоцу услуге, ако је давалац услуге одбио да га подучи о начину коришћења услуге коју је уговорио да му пружи.

(3) Ако треће лице, које није корисник, изазове штету даваоцу услуге и његовим корисницима у електронском пословању слањем штетних електронских програма ("вируса") или електронских порука које нису тражили, дужно је да је надокнади без обзира на своју кривицу, осим ако докаже да је до штете дошло вишом силом, пропуштањем даваоца да преузме важеће стандардне заштитне мере у пружању својих услуга, или радњом другог лица, за које оно не одговара.

Одељак 4

Однос даваоца услуге и корисника

Закључење уговора о пружању услуга

Члан 26.

(1) Давалац услуга у електронском пословању дужан је да могућем кориснику, пре него што с њим закључи уговор, саопшти на јасан начин, размљуљив просечном лицу са завршеном основном школом, обавештење о:

- 1) појединим фазама у поступку закључења уговора;
- 2) одредбама уговора, чије закључење нуди кориснику;
- 3) општим условима пружања своје услуге, коју нуди кориснику;
- 4) језику на коме се уговор закључује и на ком ће пружати услуге, с тим што се с домаћим лицем мора општити на српском језику, осим ако оно не пристане на страни језик;

- 5) кодексима понашања даваоца услуге у пружању услуга, са податком да ли се могу прегледати електронским путем.
- (2) Став 1. овог члана не примењује се на уговоре који се искључиво закључују разменом електронске поште или употребом другог средства појединачног општења.
- (3) Давалац услуга је дужан могућем кориснику да обезбеди техничка средства за препознавање и исправљање погрешног уноса података у електронски поруке (нпр. у електронском обрасцу), пре него што му овај да налог за закључење уговора или предузимање другог правног посла.
- (4) Давалац услуга дужан је да без одлагања посебном електронском поруком потврди кориснику пријем његове електронске поруке са понудом или прихватањем понуде за закључење уговора о пружању услуга, иначе се сматра да поруку није примио.
- (5) Давалац услуга може да друкчије уговори питања из овог члана с корисником који није потрошач у смислу закона о заштити потрошача.
- (6) Одредбе овог члана се не примењују на уговор о пружању услуга који су закључени преко електронске поште или с њом изједначеним начином појединачног општења.

Чињење доступним уговора и услова пружања услуга

Члан 27.

Давалац услуге је дужан да одредбе уговора и општих услова пружања својих услуга, у вези с уговорима које је са корисницима закључио у електронском облику, учини доступним корисницима на начин који им омогућава увид у њих, њихово преузимање, поновну употребу и репродуковање.

Облик уговора о пружању услуге

Члан 28.

- (1) Уговор о пружању услуге прикључења на електронску мрежу, осим ако је приватна, закључује се у писаном облику, у коме мора да су уписани даваочеви услови пружања те услуге, укључујући и цену.
- (2) Уговори о пружању осталих услуга не морају бити у писаном облику, осим ако посебним законом друкчије није предвиђено.

Сходна примена

Члан 29.

- (1) На уговор о пружању услуге прикључења на електронску мрежу сходно се примењују општа правила о закупу, осим ако је друкчије предвиђено тим уговором или прописима, при чему се давалац услуге сматра закуподавцем, а корисник закупцем.
- (2) На уговоре о пружању других услуга у електронском пословању, по основу којих давалац обавља одређени посао кориснику, сходно се примењују општа правила уговора о делу, ако друкчије није уговорено или предвиђено прописима, или ако њихова примена није примерена природи услуге или сврси посла.
- (3) Ако се даваочева услуга састоји у обављању радњи у електронском пословању за рачун корисника, сходно се примењују општа правила уговора о налогу, заступању или комисиону, осим ако друкчије није уговорено или предвиђено прописима, или ако њихова примена није примерена природи услуге или сврси посла.

Пропагандне поруке

Појам

Члан 30.

(1) Пропагандна порука у смислу овог закона је електронска порука у било ком облику, осмишљена да адресату препоручује, непосредно или посредно, робу, хартије од вредности и друге вредноснице, услуге или углед неког лица.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, пропагандном поруком се не сматра порука, која садржи податке који:

- 1) омогућавају непосредан приступ делатности неког лица, а посебно назив (ознаку) његовог електронског домена и адресу, било да је географска или електронска;
- 2) се односе на робу, вредноснице, услуге или углед неког лица, ако су прикупљени независно од лица о чијој роби, вредносницама, услугама или угледу се ради, а нарочито ако су прикупљени без разматрања финансијског учинка.

Садржина пропагандне поруке

Члан 31.

(1) Давалац услуге у електронском пословању који у оквиру своје делатности шаље или чини доступним својим корисницима пропагандне поруке, дужан је да обезбеди да порука недвосмислено испуњава следеће услове:

- 1) да корисник услуге или други адресат може јасно и лако да препозна њену пропагандну природу, чим је прими;
- 2) да се у њој може јасно идентификовати њен творац или пошиљалац, иначе се сматра да је давалац услуге даје у своје име;
- 3) да у њој буде јасно означена природа сваке промотивне понуде адресату, као и сваки позив адресату за чињење понуде упутиоцу позива, укључујући и посебне погодности у понуди или позиву, као што су попусти, премије и поклони;
- 4) да услови из позива, под којим позвана лица могу да чине понуде позиваоцу, буду јасни;
- 5) да позив на учешће у такмичењима, квизовима и играма, ради промоције робе, хартија од вредности, услуга или лица буде јасно и лако препознатљив адресатима, као и да услови за учешће буду лако доступни и јасно објашњени.

(2) Пропагандне поруке коју шаљу творци или пошиљаоци са седиштем или пребивалиштем на територији Републике Србије морају да имају стандарну (једнообразну) електронску шифру (сигнал) за означавање пропагандне природе поруке, коју може аутоматски да препозна електронски програм даваоца услуге односно адресата.

(3) Даваоци услуге морају да уграде програм за препознавање пропагандних порука на основу шифре из става 2. овог члана.

(4) Програм за препознавање пропагандних порука мора да буде способан да спречава њихово разашилане корисницима даваоца, који нису унапред дали пристанак да их примају.

(5) Министарство надлежно за послове трговине (у даљем тексту: министарство трговине) доноси пропис, по претходно прибављеном мишљењу министарства надлежног за науку и органа надлежног за стандардизацију, којим утврђује електронску шифру за препознавање пропагандних порука и уређује електронски програм за њихово препознавање из става 2. овог члана, пошто претходно прибави, ако је могуће, мишљење угледног удружења давалаца услуга у електронском пословању, с тим што шифра и програм морају да су у складу са међународним програмским и другим информационим стандардима.

Нетражене поруке ("SPAM"-ови)

Члан 32.

(1) Забрањено је слање пропагандних порука електронским путем било ком лицу, осим ако је оно унапред пристало на њихов пријем.

(2) Пристанак из става 1. овог члана адресат изражава речима или другим изразима у свом електронском поштанском сандучету или у другом средству за електронско општење са другим лицима, из којих пошиљалац поруке односно његов програм за слање порука може јасно и лако да уочи да му је допуштено слање пропагандне поруке.

(3) Ако пристанак није изражен на начин из става 2. овог члана, сматра се да адресат није тражио пропагандну поруку (нетражена пропагандна порука), те је другим лицима забрањено да му је шаљу.

(4) Давалац услуге дужан је да у својим електронским програмима за пружање услуга корисницима омогући уношење пристанка из става 2. овог члана.

(5) Програм из става 4. овог члана мора да буде такав да омогућава одустајање од раније датог пристанка за пријем пропагандних порука (искључивање), као и његово поновно давање (укључивање), и то радњом самог корисника при употреби електронске опреме на коју се шаљу поруке.

(6) Ако је корисник саопштио даваоцу услуге да жели да прима само одређену врсту пропагандних порука, сматра се да је дао пристанак за пријем свих порука, а давалац му одговара за лош одабир порука сагласно уговору који су закључили.

(7) Слање нетражене пропагандне поруке мора да буде искључиво о трошку њеног пошиљача.

(8) Ако пошиљалац упркос забрани слања нетражених порука и заштитним мерама даваоца успе да пошаље нетражену пропагандну поруку кориснику, овај има право да од даваоца услуге тражи да употреби програм који ће убудуће спречавати пошиљача да шаље поруке са адресе са које је послао нетражену поруку том кориснику.

(9) Давалац услуге је дужан да удовољи захтеву корисника за спречавање слања нетражених порука у року од 24 часа пошто прими његов захтев, ако је то у стању да учини, а нарочито ако је такву услугу понудио у својим условима пружања услуга кориснику при ступању у однос с њим.

(10) Давалац услуге који на захтев корисника употреби програм за спречавање пошиљача да шаље пропагандне поруке кориснику, не одговара за штету коју пошиљачу изазове употребом тог програма.

(11) Ако давалац услуге не удовољи основаном захтеву корисника за спречавање нетражених пропагандних порука, дужан је да му снизи накнаду за своју услугу за 10% у односу на уговорену накнаду за време док захтеву не удовољи, или да му за 10% продужи време пружања своје услуге без увећања накнаде.

Евидентирање и заштита невољних адресата

Члан 33.

(1) Давалац услуге дужан је да уредно води евиденцију електронских адреса својих корисника, који нису дали изричит пристанак на пријем нетражених пропагандних порука и да спречава да им у електронске поштанске сандучиће стижу такве поруке.

(2) Давалац услуге дужан је да без одлагања по пријему захтева свог корисника, у своје радно време, избрише из евиденције из става 1. овог члана или поново у њу стави електронску адресу тог корисника.

(3) Пошиљачи пропагандних порука дужни су да редовно прате евиденције из става 1. овог члана и не смеју да на евидентиране адресе шаљу пропагандне поруке, које адресати нису тражили.

(4) Даваоци услуга са седиштем односно пребивалиштем у Републици Србији могу преко својих удружења или њихових савеза да образују јединствену евиденцију електронских адреса, чији имаоци не желе да примају пропагандне поруке.

(5) Министарство трговине, по потреби, доноси пропис којим уређује јединствену евиденцију из става 4. овог члана, ако сами давоци услуга не установе такву евиденцију, а министарство оцени да је њено установљивање корисно.

Глава трећа

ЕЛЕКТРОНСКЕ ИСПРАВЕ

Одељак 1.

Правни значај електронске исправе

Пуноважност

Члан 34.

Електронској исправи (поруци) не сме да се оспори пуноважност и правни значај само из разлога што има електронску природу.

Пристанак на електронске исправе

Члан 35.

(1) Одредбе овог закона не обавезују било које лице да употребљава или прихвата у правном промету електронске исправе односно електронске податке.

(2) Пристанак одређеног лица на употребу или прихватање електронских исправа или података садржаних у њима мора да буде изричит, с тим што се постојање изричитог пристанка може да закључи и из његовог понашања, према околностима случаја (пристанак понашањем, уместо речима).

(3) Изузетно од става 2. овог члана, пристанак на употребу електронских исправа надлежног органа не може да се закључи из његовог понашања, већ мора да буде изричито дат, на начин који је доступан јавности или бар лицима с којим орган намерава да општи електронским путем.

Функција писане исправе

Члан 36.

(1) У случају кад је прописан писани облик за одређену изјаву или други податак, сматра се да је услов писаног облика испуњен ако је изјава или други податак садржан у електронској исправи (поруци) на начин који омогућава њено приказивање или други начин увида у њену садржину кад год је то заинтересованом лицу потребно.

(2) Став 1. овог члана се примењује без обзира да ли закон или други пропис предвиђа обавезу употребе писаног облика или само предвиђа неважност изјаве или другог податка, ако није у писаном облику.

(3) Ако закон или други пропис захтева да се покаже или докаже одређена изјава или податак у писаном облику, сматра се да може да се покаже или докаже и кад је садржана у електронској исправи, ако је лицу којем треба да се покаже или докаже омогућена лака доступност електронској исправи и њеном садржају, и то на начин да може да је преузме, задржи, сачува и касније употребљава, кад год му је потребно.

(4) У случају из става 3. овог члана електронска исправа (порука) има исти правни значај у промету као и папирна исправа, осим ако су заинтересована лица изричито уговорили употребу папирних исправа или је важећим прописима друго предвиђено.

Пружање податка у неелектронском облику

Члан 37.

(1) Ако закон или други пропис захтева од одређеног лица да пружи податак другом лицу у посебном неелектронском облику, као што је папирна исправа, сматра се да је довољно давање електронске исправе, која садржи тај податак, ако је:

- 1) податак пружен у истом или суштински истом облику у којем је прописано, и
- 2) електронска исправа лако доступна другом лицу на начин који је подобан да је преузме, задржи, сачува и и касније употребљава кад код му је потребно.

(2) Став 1. овог члана не примењује се ако из закона или другог прописа произилази да се не признаје пуноважност електронским исправама, односно ако њихова употреба не одговара сврси за коју је прописан неелектронски облик пружања податка или је њихова употреба непримерена због посебне природе посла.

Потпис

Члан 38.

(1) Кад је прописано да се одређена исправа мора да потпише, сматра се да је електронска исправа (порука) пописана ако:

- 1) употребљена техника њеног сачињавања обезбеђује идентификацију потписника, уз исказивање његовог пристанка да изјава или други податак буде садржан у електронској исправи, и
- 2) употребљена техника је довољно поуздана и погодна за сврху сачињавања или приказивања електронске исправе, зависно од околности случаја, укључујући и било који пуноважан споразум заинтересованих лица.

(2) Потпис из става 1. овог члана се даје у складу с правилима посебног закона којим се уређује електронски потпис.

Функција изворника

Члан 39.

(1) Кад је прописано да се одређена чињеница може да се докаже само подношењем изворне (оригиналне) исправе, или да мора да се да чувају само изворне исправе, сматра се да електронска исправа (порука) представља изворник, ако је на поуздан начин обезбеђена неповредивост података које садржи од часа кад је настала у свом коначном облику.

(2) Да би се електронска исправа сматрала изворником, поред услова из става 1. овог члана, нужно је да да буде подобна за лак увид у податке, које садржи лицу, којем мора да се поднесе односно покаже.

(3) Да би се сматрало да је електронска исправа остала неповредива у смислу става 1. овог члана нужно је да остане целовита и непромењена, упркос бележењу у њој било којих преноса или измена, до којих долази у редовном току њене употребе, чувања и приказивања.

(4) Поузданост начина обезбеђивања података из става 1. овог члана оцењује се према разлогу због којег је сачињена електронска исправа, као и према осталим околностима случаја.

Функција доказног средства

Члан 40.

(1) Правила која уређују доказивања у судском или другом правном поступку не смеју да се тумаче, нити да се примењују на начин којим се оспорава прихватљивост електронске исправе (поруке) као доказног средства само из разлога њене електронске природе, као ни из разлога да она нема изворник, ако је она најбоље доказно средство, које се од одређене странке у поступку може размно очекивати да употреби.

(2) Надлежни орган је дужан да пажљиво оцени доказну страгу података садржаних у електронској исправи.

(3) У оцени доказне снаге података садржаних у електронској исправи, посебна пажња се обраћа на:

- 1) поузданост начина на који је исправа сачињена, сачувана или приказана;
- 2) поузданост начина на који је чувана неповредивост података садржаних у исправи;
- 3) начин на који је творац (издавлац) исправе идентификован;
- 4) све друге правно значајне чињенице.

Чување електронске исправе (поруке)

Члан 41.

(1) Кад је прописано чување одређених исправа, евиденција или података, пуноважно је њихово чување у облику електронских исправа, ако се испуне следећи услови:

- 1) податак који је садржан у исправи мора да је доступан за накнадни увид, приказивање и употребу у неодређеном броју пута;

- 2) електронска исправа мора да је сачувана у електронском формату у којем је сачињена, послата или примљена, или у формату, који може тачно и потпуно (верно) да прикаже податак, који исправа садржи, онако како је она сачињена, послата или примљена;
- 3) мора да се сачува податак којим се идентификује порекло и одредиште електронске исправе, као и датим и време кад је послата или примљена, ако електронска исправа има тај податак.

(2) Обавеза чувања исправа, евиденција или података у складу са ставом 1. овог члана односи се и на саму сврху због које се мора омогућити слање или пријем поруке.

(3) Допуштено је да се обавеза чувања из става 1. овог члана испуни коришћењем услуга другог лица, под условом да оно испуни услове за чување из става 1. овог члана.

Одељак 2

Саопштавање електронских порука

Закључивање и пуноважност уговора

Члан 42.

(1) Уговор може пуноважно да се закључи разменом електронских порука (електронским путем) односно у облику електронских исправе.

(2) Понуда и прихват понуде ради закључења уговора може да се саопшти електронском поруком односно у облику електронске исправе.

(3) Уговору не сме да оспори пуноважност само из разлога што је закључен или изражен у облику електронске исправе, као и што му се, обратно, не сме да оспори пуноважност само из разлога што није закључен или изражен у облику електронске исправе, уз тврдњу да сме да буде само у облику електронске исправе, осим у случају кад је законом изричито друкчије предвиђено.

(4) Уговор закључен разменом електронских порука односно електронским путем сматра се као да је закључен између одсутних лица у погледу места и времена закључења, изузев ако су уговорници физички присутни на истом месту у часу закључења, кад се сматра закљученим у месту њиховог налажења, а у време кад су постигли сагласност о битним састојцима уговора, без обзира што су своје изјаве разменили електронским путем.

(5) Изузетно од става 4. овог члана, сматра се да је уговор, који је закључен електронским путем, закључен између присутних лица, закључен између присутних лица у погледу времена свог закључења и кад се уговорници физички налазе у различитим местима, ако употребљена електронска опрама или друга технологија омогућава да се:

- 1) уговорници истовремено чују и разговарају, као да су присутни на истом месту, и
- 2) уговорници недвосмислено идентификују.

(6) Одредбе овог члана сходно се примењују и на друге правне послове, који нису уговори.

(7) На облигационе односе који извиру из уговора и других правних послова закључених односно предузетих електронским путем примењују се општа правила закона и других прописа који уређују облигационе односе, ако овим законом друкчије није предвиђено.

Признавање електронских порука

Члан 43.

У односу између творца електронске поруке и њеног адресата забрањено је да се оспорава пуноважност и правно дејство изјављене воље или друге изјаве само из разлога што има електронску природу.

Порекло електронске поруке

Члан 44.

(1) Електронска порука је творчева, ако ју је лично послао.

(2) Ако је није лично послао, сматра се да је електронска порука творчева у његовом односу према адресату, ако ју је послало у његово име лице, које је он овластио да је пошаље, или ако ју је послао информациони систем, који је творац, или друго лице у творчево име, програмирао да ради аутоматски на слању порука.

(3) Адресат може, у свом односу према творцу електронске поруке, да се поузда да је електронска порука творчева и да се понаша у складу с тим поуздањем, у следећим случајевима:

- 1) ако је адресат исправно применио поступак, који је раније уговорио с творцем, како би проверио (утврдио) да ли је порука творчева;
- 2) ако је порука, каву је примио адресат, проистекла из радњи лица, које, на основу свог односа са творцем или са његовим заступником односно комисионаром, има приступ начину на који творац одређује да је послата електронска порука лично његова.

(4) Адресат губи право да се поузда у порекло електронске поруке у складу са ставом 3. овог члана, ако прими творчево обавештење да није послао поруку, али тек кад протекне разумно време, које му је потребно да почне да се понаша у складу са творчевим обавештењем.

(5) Адресат нема право ни да се поузда у порекло поруке у складу са тачком 2. става 3. овог члана, кад је знао или када би морао да зна да порука није творчева, да је уложио пажњу доброг домаћина или доброг привредника или да је употребио било који начин провере порекла поруке, који је договорио са творцем.

(6) Кад је електронска порука творчева или се претпоставља да је творчева, као и кад је адресат овлашћен да се поузда у ту претпоставку, адресат може да сматра да је примио од творца поруку баш онакву какву је творац намеравао да пошаље.

(7) Адресат не може да сматра да је порука, коју је примио, верна поруци коју је творац намеравао да пошаље, ако је знао или би морао да зна да је пренос поруке узрокован каквом грешком, да је уложио пажњу доброг домаћина односно доброг привредника, или да је употребио начин провере верности поруке, који је претходно договорио с творцем.

(8) Адресат може да сматра да је свака електронска порука, коју је примио, посебна порука и да се понаша у складу с тим уверењем, осима у случају кад зна или мора да зна је одређена порука дупликат друге поруке, а на основу улагања пажње доброг домаћина односно доброг привредника или на основу употребе било ког начина провере поруке.

Потврда пријема

Члан 45.

(1) Адресат није дужан да потврди пријем поруке њеном творцу или пошиљаоцу.

(2) Творац електронске поруке може пре или или у току слања поруке или у самој поруци да захтева од адресата или да пристане на адресатов захтев да му адресат потврди пријем поруке.

(3) Кад су се творац електронске поруке и адресат претходно договорили да се пријем поруке потврди у одређеном облику или на одређени начин, сматра се да адресат није примио поруку, ако творцу не потврди њен пријем у договореном облику или на договорени начин.

(4) Кад се творац електронске поруке и адресат нису претходно договорили да се пријем поруке потврди у одређеном облику или на одређени начин, адресат може да потврди пријем поруке на било који начин, који је погодан да творац сазна да је адресат примио поруку.

(5) О потврди пријема из става 1. овог члана творац поруке може да сазна на основу адресатовог саопштења, било да је електронско или друкчије, или на основу адресатовог понашања.

(6) Кад је творац електронске поруке изричито поставио као услов за ваљаност слања поруке да му адресат потврди њен пријем, сматра се да поруку није ни послао док не прими адресатову потврду њеног пријема.

(7) Творац електронске поруке, који није поставио услов из става 6. овог члана, а није примио потврду да је адресат примио поруку у року који је одредио или договорио или у

разумном року пошто је поруку послао, ако рок за пријем потврде није одредио ни договорио, има право да обавести адресата да није примио од њега потврду пријема поруке, коју му је послао, и да му остави разуман рок у ком мора да прими адресатову потврду пријема своје поруке.

(8) Истеком накнадног рока из става 7. овог члана, сматра се да творац није ни послао поруку, на основу чега може да врши своја права по важећим прописима, осим ако без одлагања не саопшти адресату да још чека потврду пријема поруке коју му је послао.

(9) Кад творац прими адресатову потврду пријема поруке, претпоставља се да је адресат примио поруку, али се не претпоставља да порука коју је примио садржински одговара поруци коју је творац послао.

(10) Ако је у адресатовој потврди пријема поруке означено да је порука, на коју се односи, испунила техничке услове, који су договорени или прописани одговарајућим стандардима, сматра се да их је заиста испунила.

(11) Одредбе овог члана ни у ком случају не уређују правне последице које произилазе било из поруке или потврде њеног пријема.

Време слања и пријема електронске поруке

Члан 46.

(1) Електронска порука је послата кад уђе у информациони систем, који је изван контроле њеног творца или пошиљаоца.

(2) Ако је адресат означио информациони систем за пријем порука, прима је у часу кад је она уђе у тај систем.

(3) Ако је адресат означио информациони систем за пријем порука, а порука није послата у означени систем, адресат је прима у часу кад је преузме.

(4) Ако адресат није означио информациони систем за пријем порука, адресат поруку прима у часу кад она уђе у његов информациони систем.

(5) Ставови 2. до 4. овог члана, који уређују време пријема електронске поруке, примењују се и кад се место у ком се налази инфромациони систем разликује од места у ком се сматра по овом закону да је порука примљена.

(6) Одредбе овог члана се примењују, ако се творац и адресат нису друкчије договорили време слања и пријема поруке..

Место слања и пријема поруке

Члан 47.

(1) Ако се творац електронске поруке и адресат друкчије не договоре, сматра се да је порука послата из места у ком творац има своје седиште односно пребивалиште, а да је примљена у месту у ком адресат има своје седиште односно пребивалиште.

(2) Ако творац или адресат има више седишта односно пребивалишта, сматра се да се да је порука послата односно примљена у седишту односно пребивалишту које је најтешње повезано с послом на који се порука односи.

(3) Ако творац или адресат нема седиште односно пребивалиште, сматра се да је порука послата односно примљена у месту у ком је његово редовно боравиште.

Одељак 3.

Изузети послови

Члан 48.

(1) Ова глава закона, којом се уређују електронске исправе и њихово саопштавање, не примењује се на:

- 1) уговоре и друге правне послове којим се преноси право својине на непокретностима или се на њима успоставља друго стварно право, осим уговора о закупу непокретности;
- 2) уговоре о преносу својине или о установљавању других стварних права на превозним средствима, било да су намењена за превоз ствари или лица на води, друму, железници или у ваздуху;

- 3) завештања и испоруке (легате);
- 4) уговоре о доживотном издржавању и уговоре у вези с наслеђем;
- 5) одрицање од наследног права;
- 6) уговоре о уступању и расподели имовине за живота;
- 7) послове отуђења и оптерећења имовине за које се захтева одобрење органа за социјално старање;
- 8) послове којим се уређују имовински односи брачних другова;
- 9) уговоре о поклону;
- 10) оснивачке акте привредних друштава и других правних лица;
- 11) друге послове за чију се поноважност законом захтева својеручни потпис на папиру или овера својеручног потписа.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, ова глава закона се примењује на преговоре у вези с пословима из став 1. овог члана.

(3) Изузетно од става 1. овог члана, на послове из става 1. овог члана примењују се одредбе одељка 1. ове главе закона, које се односе на пуновжност електронске исправе, функцију доказног средства електронске исправе у случају спора и чување електронске исправе.

Глава четврта

ЕЛЕКТРОНСКО ПОСЛОВАЊЕ У ПОСЕБНИМ СЛУЧАЈЕВИМА

Одељак 1

Електронско пословање у вези с уговорима о превозу

Радње у вези с уговорима о превозу ствари

Члан 49.

Овај одељак закона се примењује на радње које се предузимају у вези са закључењем или извршењем уговора о превозу ствари у било којој грани саобраћаја, а нарочито на:

- 1) давање података о стварима, као што су њене ознаке, број, количина или тежина;
- 2) саопштавање (декларисање) природе или вредности ствари;
- 3) потврђивање да је ствар укrcана или утоварена;
- 4) обавештавање лица о условима уговора;
- 5) давање претходних и накнадних налога и упутстава превозиоцу;
- 6) подношење захтева за издавање робе превозиоцу;
- 7) давање овлашћења за ослобађање ствари од пленидбе или од деруог ограничења у њеном располагању;
- 8) давање било којег обавештења или друге изјаве у вези са извршењем уговора;
- 9) преузимање ради издавања (предаје) ствари овлашћеном примаоцу;
- 10) установљавање, стицање, укидање и пренос стварних права на стварима, које су предмет превоза;
- 11) стицање или пренос права и обавеза по основу уговора о превозу.

Превозне исправе

Члан 50.

(1) Кад год је прописано да се радња из члана 48. овог закона предузима у писаном облику или употребом папирне исправе, сматра се да је пуноважна и кад је предузета употребом једне или више електронских порука (исправа).

(2) Став 1. овог члана се примењује без обзира да ли је облик предузимања радње изричито прописан или је прописана само санкција неважности радње за случај непоштовања прописаног облика.

(3) Изузетно од претходних ставова овог члана, у случају кад право стиче искључиво једно лице или искључиво једно лице заснива обавезу у вези с превозом, а прописана је у ту сврху употреба или пренос папирне исправе, сматра се да је пуноважан пренос тог права или

обавезе и употребом једне или више електронских порука (исправа), али само под условом да је употребљен поуздан начин за идентификацију и препознавање те или тих порука у електронском пословању.

(4) Поузданост начина идентификовања и препознавања електронских порука (исправа) из става 3. овог члана се оцењује према сврси преноса права или обавезе, као и према осталим околностима, укључујући и уговор о превозу, као и уговор на основу ког се врши пренос права или обавеза.

(5) Ако се за установљивање, стицање, укидање и пренос стварних права на стварима, које су предмет превоза, или за стицање или пренос права и обавеза по основу уговора о превозу употреби једна или више електронских порука (исправа), ништавно је предузимање тих радњи на основу папирних исправа, све док се не престане с употребом електронских порука и док се оне не замене папирним исправама.

(6) Папирна исправа издата у складу са ставом 5. овог члана мора да садржи податак да тиме престаје употреба електронских порука (исправа).

(7) Замена електронских порука (исправа) папирним у смислу става 5. овог члана ни у ком случају не сме да утиче на права или обавезе лица на која се односе.

(8) Принудне одредбе закона или другог приписа односе на уговор о превозу ствари, који садржан у папирној исправи или се њом доказује, сходно се примењују и на уговор о превозу који је садржан у електронској поруци (исправи) или се њом доказује, било да их је једна или више, осим ако је изричито друкчије предвиђено.

(9) Одредбе главе четврте овог закона о електронским исправама и њиховом саопштавању сходно се примњују и на исправе у превозу уређене овом главом.

Одељак 2

Електронско пословање хартијама од вредности и другим вредносницама

Сходна примена

Члан 51.

(1) Одредбе овог закона сходно се примењују и у електронском пословању серијским хартијама од вредности (акције, обвезнице, записи и депозитне потврде) и другим финансијским инструментима (вредносницама), осим ако је неко питање друкчије уређено законом, другим прописом, правилима берзе или централног електронске евиденције хартија од вредности, којим се уређује трговина или други начин пословања серијским хартијама од вредности или других вредносница.

(2) Одредбе овог закона се не примењују на пословање појединачним хартијама од вредности, које се издају ради испуњавања обавеза дужника у текућим правним пословима, као што су меница, чек или складишница, осим ако је друкчије предвиђено прописима, којим су уређене.

Глава пета

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступи

Члан 52.

(1) Новчаном казном од 100.000 до 3.000.000 милиона динара казниће се за привредни преступ правно лице, које, као давалац услуге:

- 1) нема стално запослено лице стучно за електронско пословање, или нема поуздана електронска средства и опрему за пружање услуга у електронском пословању, или не обезбеђује потпуну електронску и физичку заштиту података о корисницима својих услуга и о њиховом пословању, или нема опрему преко које може да телефонски разговара с корисницима својих услуга и да с њима врши електронску преписку, или нема посебну просторију, јасно и видљиво означену, у којој прима кориснике (чл. 11, ст. 1, тач. 1-5);

- 2) није уписано у регистар привредних субјеката као давалац услуга у електронском пословању пре него што отпочне да обавља делатност пружања тих услуга, у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката (чл. 12, ст. 2);
  - 3) није пре регистрације прибавило дозволу надлежног органа за потврђивање електронског потписа, ако се та дозвола захтева законом којим је уређен електронски потпис (чл. 12, ст. 4);
  - 4) повреди дужност обавештавања корисника или надлежних органа, због непостојања прописаног обавештења о себи, или због одбијања давања тог обавештења или због непотпуности или нетачности његове садржине (чл. 13);
  - 5) не води или неуредно води евиденцију невољних адресата за пријем нетражених пропагандних порука (чл. 33, ст. 1 и 2).
- (2) За радње из става 1. овог члана казниће се за привредни преступ и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 10.000 до 500.000 динара.

Прекршаји

Прекршаји даваоца услуге

Члан 53.

(1) Новчаном казном од 15.000 до 1.500.000 динара казниће се за прекршај правно лице, које, као давалац услуге:

- 1) не омогући овлашћеном инспектору приступ рачунарима и другој електронској опреми и уређајима у свом поседу, или му без одлагања на његов захтев не покаже или достави потребне податке и исправе у вези с предметом инспекцијског надзора (чл. 10, ст. 2);
- 2) повреди равноправност корисника услуга у свом пословању или поверљивост података о њима, осим кад је дужан да надлежним органима саопшти забрањене радње (чл. 13, ст. 5);
- 3) не омогућава несметан и брз приступ мрежи кориснику, или исправно не подеси опрему кориснику за прикључивање на мрежу, или не да потпуно, тачно и јасно упутство за прикључење на мрежу кориснику, којем се уговором обавезао да пружа услугу прикључења на мрежу (чл. 14);
- 4) одбије корисников захтев да га подучи коришћењу услуге коју му пружа (чл. 15);
- 5) неосновано одбије да кориснику обезбеди 10% бесплатног пружања услуге од времена за које овај није могао да је користи због квара на електронској мрежи, програму или бази података, коју је давалац дужан да одржава (чл. 16, ст. 3);
- 6) не евидентира, неуредно или нетачно евидентира квар на електронској мрежи, програму или бази података, које је дужан да одржава, или не евидентира, нетачно или неуредно евидентира време трајања квара (чл. 16, ст. 5);
- 7) не води или води непотпуну или нетачну евиденцију пружања услуга за које наплаћује накнаду према јединици времена њиховог трајања (чл. 17, ст. 1. и 2);
- 8) на омогућава кориснику увид електронским путем у евиденцију коришћења услуга (чл. 17, ст. 3);
- 9) не изда и пошаље о свом трошку у року од 24 сата по пријему захтева корисника, листу свих позива, телефонских бројева с којих је звано и трајање сваког прикључења, и то за временски распон за који корисник захтева евиденцију (чл. 17, ст. 4);
- 10) одбије да кориснику бесплатно пружи неевидентирану, непотпуно или нетачно евидентирану услугу (чл. 17, ст. 6);
- 11) не обавести надлежни орган о забрањеним радњама корисника у електронском пословању, иако основано сумња у то (чл. 24, ст. 2);
- 12) по налогу суда или другог надлежног органа не саопшти или покаже све податке који су значајни за откривање казних дела и њихових учинилаца, односно који су значајни за заштиту права трећих лица (чл. 24, ст. 3);
- 13) не саопшти или неуредно саопшти могућем кориснику податке значајне за закључење уговора о пружању услуге (чл. 26, ст. 1);

- 14) не обезбеди могућем кориснику, пре него што закључи уговор о пружању услуга, техничка средства за препознавање и исправљање погрешног уноса података у поруку пре њене предаје или слања (чл. 26. ст. 3);
  - 15) не учини доступним услове уговора и услове пружања услуга на прописани начин (чл. 27);
  - 16) не обезбеди да пропагандна порука, која је предмет његове услуге, испуњава прописане услове (чл. 31. ст. 1);
  - 17) не обезбеди програм за препознавање прописане шифре пропагандних порука или тај програм није способан да спречава разашилјање нетражених пропагандних порука његовим корисницима (чл. 31, ст. 3. и 4);
  - 18) не омогући свом кориснику одустајање од датог пристанка на пријем нетражених пропагандних порука и његово поновно давање (чл. 32. ст. 4);
  - 19) не штити кориснике својих услуга од слања нетражених пропагандних порука (чл. 33, ст. 1).
- (2) За радње из става 1. овог члана казниће се за прекршај и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 3.000 до 300.000 динара.
- (3) Предузетник ће се казнити за прекршај за радње из става 1. овог члана новчаном казном у износу од 10.000 до 1.000.000 динара.
- (4) Предузетник ће се за прекршај казнити новчаном казном у износу од 15.000 до 1.500.000 динара за радње које се по члану 48. сматрају привредним преступом, с тим што ће се истом казном казнити и ако лично није стручан за електронско пословање, а нема стално запослено лице, које је за то стручно (чл. 11 ст. 1).

Прекршаји осталих лица

Члан 54.

- (1) Новчаном казном у износу од 15.000 до 1.500.000 динара казниће се за прекршај правно лице, које:
- 1) као, носилац приватне електронске мреже, нема стално запослено лице стучно за електронско пословање, или нема поуздана електронска средства и опрему за пружање услуга у електронском пословању, или не обезбеђује потпуну електронску и физичку заштиту података о корисницима својих услуга и о њиховом пословању, или нема опрему преко које може да телефонски разговара с корисницима својих услуга и да с њима врши електронску преписку, нема посебну просторију, јасно и видљиво означену, у којој прима кориснике; или не испуњава услове за потврђивање електронског потписа корисника како је то предвиђено законом, којим се уређује електронски потпис (чл. 11, ст. 1. и 2);
  - 2) свесно пошаље штетни електронски програм ("вирус"; чл. 25. ст. 3);
  - 3) свесно пошаље пропагандну поруку лицу које није изричито унапред пристало на њен пријем (чл. 32, ст. 1 – 3, и чл. 33, ст. 3);
  - 4) пошаље пропагандну поруку без прописане шифре за аутоматско препознавање њене пропагандне природе (чл. 31, ст. 2);
  - 5) пошаље пропагандну поруку о трошку примаоца (чл. 32, ст. 7).
- (2) Ако је неку радњу из става 1. овог члана учинило одговорно лице у правном лицу, казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу 3.000 до 300.000 динара.
- (3) За радње из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном у износу од 10.000 до 1.000.000 динара, осим за радњу из тачке 2. става 1. овог члана, за коју важи новчана казна као за правно лице.
- (4) За радње из става 1. овог члана казниће се физичко лице новчаном казном у износу од 5.000 до 200.000 динара, осим за радњу из тачке 2. става 1. овог члана, за коју важи новчана казна прописана за правно лице.

Глава шеста

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Текући послови

Члан 55.

Овај закон се примењује на све послове у електронском пословању, као и на односе између давалаца услуга и њихових корисника, који су засновани пре његовог ступања на снагу, ако пре тога нису окончани.

Пратећи пропис

Члан 56.

(1) Министарство трговине доноси, по претходно прибављеном мишљењу министарства надлежног за науку и органа надлежног за стандардизацију, у складу с чланом 31. овог закона, пропис којим уређује шифру за идентификацију пропагандних електронских порука, као и електронски програм за њихово аутоматско препознавање, у року од годину од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Лица која шаљу нетражене пропагандне поруке кроз електронске и друге мреже дужна су да у почну да у те поруке уграђују прописану шифру за идентификацију њихове пропагандне природе у року од годину дана по доношењу прописа из става 1. овог члана, ако пропис из става 1. овог члана не одређује друкчији рок.

(3) Даваоци услуга у електронском пословању дужни су да набаве и на својим електронским средствима и опреми инсталирају једнообразни програм за препознавање пропагандне природе електронских порука из става 1. овог члана најкасније у року из става 2. овог члана.

Усклађивање важећих прописа и правила

Члан 57.

Доносиоци подзаконских прописа у електронском пословању, струковна удружења и друге организације давалаца услуга у електронском пословању, као и даваоци услуга у електронском пословању дужни су да прописе и правила, која важе на дан објављивања овог закона у „Службеном гласнику Републике Србије“, ускладе с овим законом до дана његовог ступања на снагу.

Ступање на снагу

Члан 58.

Овај закон ступа на снагу истеком шестог месеца по објављивању у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Глава шеста

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Текући послови

Члан 55.

Овај закон се примењује на све послове у електронском пословању, као и на односе између давалаца услуга и њихових корисника, који су засновани пре његовог ступања на снагу, ако пре тога нису окончани.

Пратећи пропис

Члан 56.

(1) Министарство трговине доноси, по претходно прибављеном мишљењу министарства надлежног за науку и органа надлежног за стандардизацију, у складу с чланом 31. овог закона, пропис којим уређује шифру за идентификацију пропагандних електронских порука, као и електронски програм за њихово аутоматско препознавање, у року од годину од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Лица која шаљу нетражене пропагандне поруке кроз електронске и друге мреже дужна су да у почну да у те поруке уграђују прописану шифру за идентификацију њихове пропагандне природе у року од годину дана по доношењу прописа из става 1. овог члана, ако пропис из става 1. овог члана не одређује друкчији рок.

(3) Даваоци услуга у електронском пословању дужни су да набаве и на својим електронским средствима и опреми инсталирају једнообразни програм за препознавање пропагандне природе електронских порука из става 1. овог члана најкасније у року из става 2. овог члана.

Усклађивање важећих прописа и правила

Члан 57.

Доносиоци подзаконских прописа у електронском пословању, струковна удружења и друге организације давалаца услуга у електронском пословању, као и даваоци услуга у електронском пословању дужни су да прописе и правила, која важе на дан објављивања овог закона у „Службеном гласнику Републике Србије“, ускладе с овим законом до дана његовог ступања на снагу.

Ступање на снагу

Члан 58.

Овај закон ступа на снагу истеком шестог месеца по објављивању у „Службеном гласнику Републике Србије“.